

EFEC - ECVET for Elderly Care

EFEC - ECVET for Elderly Care (ECVET eakate hoolduses)

Osaluse ja kaasamise edendamine eakate hoolduses

Valik nõuetest eakate hooldust sisaldavates kutsetes

Moodul ja hindamislehed

**Euroopa Liidu elukestva õppe programmi projekti
tulemused**

Olukord hooldusvaldkonnas ja eakate toetamine Euroopas

Pilootprojekti ECVET for Elderly Care (EFEC) ellukutsumise ajendiks olid järgmised väljakutsed:

- elanikkonna vananemine ja pikaeealisuse kasv,
- muutused pere- ja elukorralduse mudelites,
- puudulik pikaajaline hooldus,
- tööjõu nappus ning väheste oskustega töötajaskond hoolduses,
- suur hulk võõrtööjõudu ning rahvusvaheliste klientide kasv hoolduses.

Vananeva elanikkonna taustal kasvab Euroopas ühtlasi kvalifitseeritud tööjõu puudus eakate hoolduse, toetuse ja teenuste osutamise valdkonnas. Niisuguste töötajate töökohtadeks on eakate statsionaarset ja ambulatoorset hooldust ning koduhooldust pakkuvad ettevõtted (ambulatoorse ravi eesmärgil).

Töötajate leidmisel assotseerub esmalt kaks kindlat gruppi: pikka aega kodus olnud ja/või sisserändaja taustaga naised.

Euroopasse tuleb palju lõpetamata kutseõppega immigrante. Vahel on kutse/kvalifikatsiooni saamiseks puudu teatav akadeemiline kvalifikatsioon. Sellegipoolest on paljudel sisserännanutel sobivad isikuomadused ja üldised kompetentsid/oskused, mis on vajalikud hooldusvaldkonnas töötamisel.

Mida saavad kutsehariduskoolide ja ettevõtete juhid teha selleks, et tulevased hooldustöötajad omandaksid vajalikud oskused?

Arvestades ülaltoodud tausta sündis idee töötada välja koolitusprogramm (moodul) sotsiaalhoolduse kutsealal töötajate õige professionaalse suhtumise edendamiseks ja hindamiseks.

Mis on mooduli eesmärk?

Allpoolkirjeldatud mooduli õpiväljundid on välja töötatud eesmärgiga selgitada tõhusa eakate hoolduse keskmeks olevaid väärtusi ja hoiakuid.

Moodul põhineb holistilise isiku-keskse hoolduse kontseptsioonile ning on jagatud järgmisteks teemadeks:

- osalemine ja kaasamine,
- suhtlemine ja suhtlemisoskused,
- professionaalsed väärtused.

Mis sihtgrupile on moodul suunatud?

Sihtgrupiks on inimesed, kes soovivad töötada või töötavad eakate hoolduses. Nad omandavad kõik vajalikud põhioskused/baaskompetentsid (teadmised, oskused ja pädevused, isiku- ja sotsiaalsed oskused), mida sellel kutsealal töötajatelt oodatakse. Need inimesed vastavad vähemalt Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) 3. tasemele, kuid need oskused on oodatud ka EKR 4.-6. taseme töötajatelt.

Kuidas moodulit kasutada?

Moodulit välja töötades pandi erilist rõhku selle paindlikkusele ja mitmekülgsel kasutatavusele. Seega võib moodul olla kutseõppe, sissejuhatava kursuse või muu koolituse osaks. See võib olla ka oluliseks vahendiks praktikakava väljatöötamisel, praktikantide, uute töötajate ja puudulike/väheste kutseoskustega töötajate juhendamisel ning õpetamisel.

Ühtlasi võivad moodulit kasutada õppijad enesehindamiseks ning teadmiste ja õppeprotsessi kontrolliks.

Kuidas kasutada hindamislehti?

Hindamislehtede juures on tähtsaimaks peetud paindlikkust. Neid saab kasutada vahendina hindamise läbipaistvuse tagamiseks õppe ja hindamisprotsessi ajal. Samuti sobivad hindamislehed kasutamiseks uute töötajate värbamisel (nt konkursi käigus) või katseaja lõppemisel.

Vt ka juhiseid hindamismeetodite kasutamiseks.

Kes töötasid mooduli ja hindamislehed välja?

Mooduli väljatöötamise ja testimise olid kaasatud EFEC projektis osalenud 6 riigi hooldusasutused, kutseõppe- jt haridusasutused sotsiaal- ja tervishoiu valdkonnas ning riigiasutused.

Mis meetodil töötati?

- 1: Töömaailma (hooldusvaldkonna) vajaduste analüüs ning standardiseeritud vaatlused kõigi kuue riigi hooldusasutustes ja kutsekoolides. Valdkonna ekspertidega viidi läbi kokku 60 intervjuud.
- 2: Kompetentsiprofiili koostamine, tuginedes kompetentside nimekirjale ning vaatlustulemustele. Nimekiri koosneb madala kvalifikatsiooniga ja kogunud töötajatelt oodatavatest põhioskustest.
- 3: Peale põhjalikku arutelu otsustas projekti meeskond keskenduda hooldustöö tuumale - eetilisele kontseptsioonile - ning koondas moodulisse kolm kompetentsi: osalemine ja kaasamine, suhtlemine ja professionaalsed väärtused. Eesmärgiks oli välja töötada hooldustöötaja hariduse/kutse põhjaks olev moodul.
- 4: Sõnastati iga kompetentsi õpiväljundid. Nõutav tase on üldjuhul EKR 3. tase (osaliselt 4.).
- 5: Mooduli ja hindamislehtede katsetamiseks koostati hindamislehtede ja soovitude/juhiste vormid. Hindamislehti testiti projektis osalenud ettevõtetes ja koolitusasutustes.

Milleks EFEC?

Strateegia „Euroopa 2020“ on seadnud ambitsioonika eesmärgi saavutada tööhõive määr 75%, mis tuleb saavutada 2020. aastaks. Eesmärgiks on arukas, jätkusuutlik ja kaasav majandus Euroopas. Need prioriteedid peavad jõudma EL ja liikmesriikideni, et toetada kõrget tööhõivet, tootlikkust ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Selles kontekstis nõuab Brugge'i kommünikee kutse- ja täiendõppe paremat vastavust tööturu vajadustele. See nõuab paremat arusaamist esilekerkivatest ja arenevatest sektoritest ning nendeks vajalikest oskustest, samuti paremaid mehhanisme selle teadmise rakendamiseks vastava väljaõppe tagamisel.

ECVETfor Elderly Care (EFEC) on üks riikidevahelistest partnerlustest nimega Sektor Skills Alliances (SSA), et parandada kvalifikatsioonide võrreldavust, läbipaistvust ja vastastikust tunnustamist kuues partnerriigis (Eesti, Soome, Saksamaa, Itaalia, Leedu ja Suurbritannia) ja rakendada ECVET põhimõtteid eakate hoolduses. Projekt kestis kaks aastat alates jaanuarist 2013 kuni detsember 2014.

Osaluse ja kaasamise edendamine eakate hoolduses

Osalemine ja kaasamine	Õpiväljundid ja hindamiskriteeriumid		
	<p>Õppija/töötaja on võimeline</p> <ul style="list-style-type: none"> • hindama, planeerima ja rakendama eakate hooldust, arvestades kliendi võimeid; • kasutama oma professionaalseid teadmisi ja oskusi, et töötamisel eakate, nende perede või teiste lähedastega edendada iseseisvat toimetulekut ja isiku-keskset hooldust; • edendada eakate osalust ja kaasamist, juhendades ja toetades eakaid nende igapäevategevustes ning kasutades rehabiliteerivat lähenemist; • hindama riske, et säilitada turvalist keskkonda (sh kaitstuse tagamine ja väärkohtlemise äratundmine).		
	Teadmised	Oskused	Pädevused
	<p>Õppija/töötaja teab ja mõistab</p> <ul style="list-style-type: none"> • isiku-keskset hooldust; • osalemise, propageerimise ja mõjustamise põhimõtteid; • füüsilisi ja psühhosotsiaalseid muutusi vananemisel; • vajaduste hindamise ja hoolduse planeerimise protsessi; • kuidas säilitada turvalist töökeskkonda; <p>kuidas tagada kaitstus ja tunda ära väärkohtlemist.</p>	<p>Õppija/töötaja on võimeline</p> <ul style="list-style-type: none"> • rakendama isiku-keskset hoolduse põhimõtteid; • julgustama osalust ja enesekindlust/otsustavust; • edendada liikuvust, isiklikku hooldust (hügieeni), aktiivseid tegevusi ja sotsiaalset läbikäimist; • kasutama vajaduste väljaselgitamiseks ja hoolduse planeerimiseks hindamisvahendeid; • looma ja säilitama turvalist töökeskkonda; <p>ära tundma väärkohtlemist ja sobivalt reageerima.</p>	<p>Õppija/töötaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • edendab klientide sotsiaalset kaasamist, julgustades osalust ja kaasatust; • edendab klientide turvalisust; • teostab riskihindamist; • toetab kliente nende igapäevaelus; • kasutab sobivaid hindamisvahendeid; <p>kasutab liigutamise ja tõstmise tehnikaid, ennetab nakkusi.</p>

EFEC - ECVET for Elderly Care

Suhtlemine ja suhtlemis- oskused	Õpiväljundid ja hindamiskriteeriumid		
	Õppija/töötaja on võimeline <ul style="list-style-type: none"> • kasutama sobivaid suhtlemisvorme ja -viise, et saavutada terapeutiline suhe kliendi, tema perekonna, hooldajate ja teistega; • jagama asjakohast informatsiooni tervishoiuspetsialistidega, teiste meeskonnaliikmete ja osapooltega.		
	Teadmised	Oskused	Pädevused
Õppija/töötaja teab ja mõistab <ul style="list-style-type: none"> • erinevaid suhtlusvorme (verbaalne, sh parakeel, mitteverbaalne, kehakeel); • põhilisi suhtlemisbarjääre (keel, haigus, vananemine, keskkond); • vaatlemise väärtust/tähtsust; • probleemse/väljakutsuva käitumise põhjustajaid/vallandajaid; • andmete kaitsmisega seotud regulatsioone; klienditeenindust ja teabetöötlust.	Õppija/töötaja on võimeline <ul style="list-style-type: none"> • suhtlema sobivalt, saavutamaks terapeutiline suhe kliendi, tema perekonna, hooldajate ja teistega; • looma soodsad tingimused, et vältida või ületada tegelikke või potentsiaalseid suhtlemisbarjääre; • kasutama efektiivseid vaatlusoskusi, et soodustada taastumist/paranemist ja iseseisvust; • järgima asjakohaseid õigusakte; korraldama/koguma vajalikku informatsiooni meeskonnaliikmetele ja asjakohastele ametitele edastamiseks.	Õppija/töötaja <ul style="list-style-type: none"> • kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise vastavalt olukorrale; • toetab kliente nende suhtlemisostuste arendamisel; • kasutab erinevaid suhtlemisviise, et soodustada iseseisvust ja taastumist/paranemist; • jagab asjakohast informatsiooni tervishoiuspetsialistidega, teiste meeskonnaliikmete ja osapooltega; • lahendab suhtlemise teel konflikte ja tegeleb väljakutsuva käitumisega.	

EFEC - ECVET for Elderly Care

Professionaalsed väärtused	Õpiväljundid ja hindamiskriteeriumid		
	Õppija/töötaja on võimeline <ul style="list-style-type: none"> rakendama eetilisi põhimõtteid ja väärtusi, et tagada isiku-keskne lähenemine; reflekteerima/arutlema oma erialaste/professionaalsete kohustuste ulatuses.		
	Teadmised	Oskused	Pädevused
Õppija/töötaja teab ja mõistab <ul style="list-style-type: none"> võrdsust ja mitmekülsust; eakate hoolduse eetilisi põhimõtteid; väärtusi, millel kvaliteetne hooldus põhineb; eelarvamuste, stereotüüpidega arvestamise ja diskrimineerimise mõju isikutele; usalduse ja konfidentsiaalsuse tähtsust; professionaalset vastutust ja oma töö piire.	Õppija/töötaja on võimeline <ul style="list-style-type: none"> rakendama kõiki võrdsuse ja mitmekülsuse aspekte; austama kliente, nende elukogemust, valikuid ja eelistusi; demonstreerima soovi vastutada oma tegude, tööalastest kokkulepetest kinnipidamise ja oma järjepideva arengu eest; järgima väärtusi, millel põhineb kvaliteetne hooldus: väärikus, austus, valikud, privaatsus, konfidentsiaalsus; töötama vastavalt eetilistele põhimõtetele.	Õppija/töötaja <ul style="list-style-type: none"> arvestab klientide õiguste ja mitmekülsusega; loob ja arvestab professionaalseid piire/piiranguid; järgib kvaliteetse professionaalse arengu ja elukestva õppe põhimõtteid; tegutseb vastavalt seaduslikele regulatsioonidele ja kutse-eetikale; teab oma väärtusi ja põhimõtteid ning nende võimalikku mõju kliendile.	

Juhised hindamismeetodite kasutamiseks

Palun valige sobiv hindamismeetod vastavalt hindamissituatsioonile.

Vaatlus

Vaatlusleht sobib kõige paremini hindamiseks töösituatsioonis (töö ajal). Hindamiseks sobib kasutada kõiki või valikut hindamiskriteeriumidest.

Vestlus/intervjuu

See hindamismeetod sobib kõikidesse hindamissituatsioonidesse (matkib töösituatsiooni, nt juhtumianalüüs; võimaldab vajadusel anda selgitusi).

Eneseanalüüs

Panna tähele, et vorm on koostatud hindaja seisukohalt (kasutatud erialast keelt). Õppijate/töötajate juhendamiseks tuleb vorm vajadusel kohendada neile arusaadavaks ning üles ehitada konkreetsetele tööülesannetele (kogemuspõhine analüüs).

Enesehindamine

Töötajad ja õppijad reflekteerivad ja hindavad oma tööd ja/või õppeprotsessi ise. See meetod sobib näiteks tööintervjuuks või arenguveestluseks.

Hindamiskaala

Kasutada ja kohendada vastavalt vajadusele/sobivusele:

- töösituatsioonis lävendi põhimõttel: sooritatud-mittesooritatud.
- Kui on vaja teha märkusi/kommentaare, kasutada mitmepallilist skaalat vastavalt korrale või ettevõtte praktikale.

Nimi: _____

Vaatluse kuupäev: _____

Ettevõtte/õppeasutus: _____

VAATLUS

Vaadeldav tegevus	Hinnang		Kommentaariid
	Tõendatud	Mittetõendatud	
Motiveerib klienti iseseisvusele vastavalt kliendi võimekusele/toimetulekule			
Käitub kliente aktiveerivalt: toetab kliente tegevustes, aga ei tee nende eest ära – aktiveeriv hooldus			
Toetab kliente nende igapäevaelu kujundamisel ja igapäevastes ülesannetes iseseisva elu seisukohalt			
Säilitab klientide privaatsuse austuse ja viisakuse kaudu			
Töötab vastavalt ergonoomika põhimõtetele			
Arvestab tööohutusnõuete ja reeglitega ning hügieeniga seotud reeglitega			
Vastustab oma töö ja selle tagajärgede eest			
Selgitab klientide vajadused ja planeerib hoolduse, kasutades sobivaid hindamisvahendeid			
Seisab klientide vajaduste ja heaolu eest			
Tunneb ära väärkohtlemise ja reageerib sobivalt			
Kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise vastavalt olukorrale, sh leiab lahendusi suhtlemisbarjääride ületamiseks			
Valmistab ette ja edastab osapooltele informatsiooni			
Lahendab suhtlemise teel konflikte ja tegeleb väljakutsuva käitumisega			
Kohtleb kõiki osapooli võrdselt			
Austab klientide elukogemust, eelistusi ja valikuid			
Vastustab (näitab soovi vastutada) oma tegude eest ja tunneb oma töö piire			
Tegutseb vastavalt kutsealastele nõuetele (<i>hindamiskaala sõltub kasutatavast hindamislehest</i>)			
Näitab välja valmisolekut õppida			
Kohtleb osapooli väarikalt ning austab ja kaitseb nende privaatsust			
Tegutseb vastavalt seaduslikele regulatsioonidele ja kutse-eetikale			
Märkab oma käitumise, väärtuste ja põhimõtete mõju kliendile jt osapooltele (<i>teemat süvendada vestlusel</i>)			

VESTLUS

Tooge näited, kuidas rakendate järgmisi teemasid oma töös:

Osalemine ja kaasamine

- isiku-keskne hooldus;
- osalemise, propageerimise ja mõjustamise põhimõtted;
- füüsilised ja psühhosotsiaalsed muutused vananemisel;
- toitumise, isikliku hügieeni, esteetika ja liikuvuse tähtsus;
- vajaduste hindamise ja hoolduse planeerimise protsess;
- kuidas säilitada turvalist töökeskkonda;
- kuidas tagada kaitstus ja tunda ära väärkohtlemist.

Suhtlemine

- erinevad suhtlusvormid (verbaalne, sh parakeel, mitteverbaalne, kehakeel);
- põhilised suhtlemisbarjäärid (keel, haigus, vananemine, keskkond);
- vaatlemise väärtus/tähtsus;
- probleemse/väljakutsuva käitumise põhjustajad/vallandajad;
- andmete kaitsmisega seotud regulatsioonid;
- klienditeenindus ja teabetöötlus.

Professionaalsed väärtused

- võrdsus ja mitmekülgsus;
- eakate hoolduse eetilised põhimõtted;
- väärtused, millel kvaliteetne hooldus põhineb;
- eelarvamuste, stereotüüpidega arvestamise ja diskrimineerimise mõju isikutele;
- usalduse ja konfidentsiaalsuse tähtsus;
- professionaalne vastutus ja eakate hooldaja töö piirid.

IDEID VESTLUSE LÄBIVIIMISEKS

Professionaalsed väärtused

1. Rakendab eetilisi põhimõtteid ja väärtusi, et tagada isiku-keskne lähenemine.
  - a) Missuguseid eetilisi väljakutseid on Teil ette tulnud ning kuidas Teil õnnestus need lahendada?
  - b) Kuidas olete kasutanud rehabiliteerivat lähenemist või kuidas on Teie töös avaldunud rehabilitatsioon?
2. Arutleb oma erialaste/professionaalsete kohustuste üle.
  - a) Missuguseid ülesandeid täidate oma igapäevatöös?
  - b) Missuguseid otsuseid teete või saate teha ise?
  - c) Kas Te teate, missuguseid otsuseid saab/suudab klient ise teha ja missugused otsused peate Teie tema eest tegema?
3. Lisaküsimused, mis on tekkinud vaatlusel /tööülesannete täitmisel.

Osalemine ja kaasamine

1. Proua K ei soovi enam süüa ühises söögisaalis. Tal on piinlik, kuna ta tekitab süües segaduse. Mida Te teete?
Kuidas selgitate oma lähendamist perekonnale?
2. Te töötate vanadekodus/hooldekodus. Härra M ei taha päevaks selga panna üleriideid, vaid soovib jääda pidžaamasse.
Kuidas Te selle olukorra lahendate?

Klient jääb terveks päevaks pidžaamasse. Mis põhjustel võiks lasta tal seda teha? Kuidas selgitaksite tema riietumist oma kolleegidele/ülemusele?
3. Proua O keeldub tegevuses osalemast.
Nimetage kaks viisi teda motiveerida. Põhjendage oma ettepanekuid.

Vaatamata Teie parimatele pingutustele ei taha proua O siiski osaleda.
Kuidas Te selle lahendate? Põhjendage oma käitumist.

Märkab oma käitumise, väärtuste ja põhimõtete mõju kliendile jt osapooltele (*teemat süvendada vestlusel*).

EFEC - ECVET for Elderly Care

ECVET for Elderly Care

EFEC on üks neljast Euroopa Liidu rahastatud pilootprojektist eesmärgiga parandada kvalifikatsioonide võrreldavust, läbipaistvust ja vastastikust tunnustamist rahvusvaheliste partnerite vahel. Selle saavutamiseks tuleb partnerriikides rakendada ECVETi (Euroopa kutsehariduse ja -koolituse arvestuspunktide süsteemi) põhimõtteid. ECVET on tehniline raamistik, mille abil toetatakse elukestvat õpet, õppijate õpirännet Euroopas ja haridustee paindlikkust kvalifikatsiooni omandamisel. Ühiselt analüüsiti eakate hoolduse valdkonda, kaasatud partnerriikideks olid Eesti, Soome, Saksamaa, Itaalia, Leedu ja Suurbritannia. Projekt kestis ajavahemikus jaanuar 2013 kuni detsember 2014.

Riik	Ekspert		Kontakt
Soome, Espoo	Omnia, the Joint Authority of Education in Espoo Region	Kutseõppeasutus	Sirje Hassinen (koordinaator) sirje.hassinen@omnia.fi +358 50 59 43 865
	Villa Tapiola	Valdkondlik ekspertiis (hoolekandeaasutus)	Tuula Laulaja tuula.laulaja@villatapiola.fi +358 50 30 37 660
Leedu, Klaipeda	Klaipėdos valstybinė kolegija /Klaipeda State College	Kutseõppeasutus	Vida Staniuliene vida.s@email.lt +370 46 410173
Eesti, Tallinn	SA Kutsekoda	Kutsesüsteemi esindaja	Maris Vaht maris.vaht@kutsekoda.ee +372 679 1713
Saksamaa, Bremen	Schulzentrum Blumenthal	Kutseõppeasutus	Judith Mahlmann j.mahlmann@web.de +49 171 5848876
	Schulzentrum Neustadt	Kutseõppeasutus	Anja Reuter a.reuter@szn-bremen.de +49 421 361 18354
	Die Senatorin für Bildung und Wissenschaft	Riigiasutus	Sigfried Boldajipour Sigfried.boldajipour@bildung.bremen.de
	Bremer Dienstleistungs-Service GmbH/ Bremer Heimstiftung	Valdkondlik ekspertiis (hoolekandeaasutus)	Monika Böttjer monika.boettjer@bremer-dienstleistungen.de +49 421 2232 290
	Ambulante PFLEGE Bremer Heimstiftung gGmbH	Valdkondlik ekspertiis (ambulatoorne hooldus)	Christine Middelberg christina.middelberg@bhs-ambulantepflege.de +49 421 3016 111
Suurbritannia, Glasgow	Glasgow Clyde College	Kutseõppeasutus	Rosemary Stewart stewartr@glasgowclyde.ac.uk +44 141 272 9000
Itaalia, Rooma	Speha Fresia Società Cooperativa	Kutseõppeasutus	Elisabetta Cannova betticannov@speha-fresia.it +39 06 45507650